

BEETHOVENS 7. SYMFONI

2. sats. Allegretto i A-mol

Denne sats er opbygget som et gennemgående tema m. 6 variationer afbrudt af to kontrastafsnit.

At en 2.sats er opbygget som et tema med variation er ikke særlig ualmindeligt, men måden Beethoven varierer temaet på er det måske nok, især sammenlignet med Mozarts klaversonate, som vi har kigget på tidligere. Temaet bliver nemlig, med få undtagelser slet ikke varieret, så det er vel nærmere et tema med varierede omgivelser.

Temaet (*tema 1*) er tredelt a - b - b, hver på 8 takter, altså i alt 24. Det tonemæssige materiale er ikke stort: i 'a's fire første takter spilles samme tone, herefter bevæger temaet sig en terts op, 'b' bevæger sig herfra endnu en terts op, gentager denne figur en halv tone lavere, og bruger de sidste fire takter på at bevæge sig fra temaets udgangstone, kvinten, op til grundtonen.

Rytmsk er temaet også overordentlig enkelt, idet det kun består af én gentaget totakts figur:

Takt Formdel

1-2 Lille intro - en blæserakkord.

3-26 **I:** *Tema 1* præsenteres i bratsch, akkompagneret af celli og kontrabas. Alle spiller i samme rytme (altså temaets). Dynamik: piano.

27 **II:** 1. variation.

Tema 1 flyttes op og spilles af 2.-violinerne, og bratsch og cello introducerer et nyt tema, et "Modtema", *tema 2*, der for det første er mere melodisk og hvis rytmik er mere varieret. Det er virkelig *tema 1*s modsætning, men stemningen er nogenlunde den samme: vemodig, neddæmpet, men måske på en mere længselsfuld måde, svarende til det melodiske udtryk, hvor *tema 1* er mere statisk, meditativt.

Kontrabassen akkompagnerer, men nu med sin egen rytme, der starter på 2-slaget og gennemføres i alle de 24 takter. :
Rytmen svarer dog i øvrigt nøje til temaets rytme.

51 **III:** 2. variation.

Tema 1 er nu flyttet til 1. violinerne og *tema 2* til 2. violinerne, mens bratsch og cello akkompagnerer med efterslags akkordbrydninger og kontrabassen igen en ny rytme, denne gang startende lige på slaget:

Igennem denne del stiger styrken langsomt (crescendo poco a poco), men til sidst meget og blæserne begynder at komme ind.

75 **IV:** 3. variation.

Alle blæserne spiller nu *tema 1*, 1. violinerne *tema 2*. 2. violinerne har overtaget bratsch og cellos akkompagnementfigur fra III, og bratsch, cello og kontrabas har til gengæld noget nyt: et triol-baseret akkompagnement.

Formen har indtil nu ganske nøje fulgt 24-takts inddelingen, men til afslutning af denne del af satsen gentages temaets sidste to takter. Nu skal der ske noget nyt.

102 **V:** Kontrastdel.

Tonearten skifter fra a-mol til A-dur, clarinet og fagot introducerer et nyt tema, melodisk og smukt, akkompagneret strygerne med et triol-akkompagnement i 1. violiner og en kontrabasfigur i lige ottendedele.

Harmonisk pænt og nydeligt i A indtil takt 123, hvor et meget 'romantisk' akkordskifte finder sted: C#dim - E7/d gentages et par gange og opløses til en normal A-dur kadence. Denne vending bliver gentaget: C#dim - E7/d, men denne gang siger den tredje gang: C#dim - C7 - F - G7 - C, altså kadence i C-dur. Meget flot, men også nødvendigt for at komme hjem igen til a-mol og vores oprindelige tema.

150 **VI:** 4. variation.

Et tydeligt *tema 2* i fløjte, klarinet og fagot, samt et meget diskret *tema 1* i kontrabasser (sekunderet af 2.violin), pizzicato. Akkompagnementsfiguren er igen ny: 16.dels akkordbrydninger i 1.violin og bratsch, også pizzicato.

Denne del slutter ikke - som man måske kunne vente - efter de 24 takter, altså i takt 173, nej, der er påklistret 9 takter som overgang til næste afsnit.

183 **VII:** 5. variation.

Et nyt lille 4-takts fuga-tema introduceres, men med meget velkendte træk af det oprindelige *tema 1*. Kontrapunktet til fugatemaet er et 16.dels, skala-løbende lille et - som traditionen byder, kunne man sige.

Fugatemaet bringes (i 4-takts perioder) i flg. instrumenter: 1.violin, 2.violin, cello/kontrabas og bratsch. Herefter en 'fortspinnung' på fugatemaet som overledning til blæserindsatserne t. 209 i en kort tætføring (med crescendo), hvorefter temaet - men kun 'a' - kommer i strygere og messingblæsere t. 214-221 for fuld styrke. Denne kraft bliver dog øjeblikkelig dementeret, igen gentages de foregående to takter, men helt stille, som overgang til kontrastdelen.

225 **VIII:** Kontrastdel.

Denne er tilsyneladende identisk med første kontrastdel, men hvor den første efter nogle almindelige harmoniske skift op til dominanten og sådan, før den skejer helt ud i den førømtalte 'romantiske' harmonik, er denne del fuldstændig statisk i harmonisk henseende; understreget af kontrabassen der stædigt holder fast i en og samme figur, en og samme tone, indtil den tilsidst ganske kortfattet og uden falbelader modulerer til C-dur, som i første kontrastdel.

255 **IX:** 6. variation.

Her bringes *tema 1* i sit hidtil mærkeligste udseende: Med to takter til hver 'glider' temaet nedad gennem orkesterets grupper, fra fløjte til kontrabas, to gange. Temaet er heller ikke som det plejer, nærmest et varieret 'a' + et varieret 'b'. 'a' har en ny harmonik - modulerer til C, mens 'b' stort set er som før. Slutningen består igen af temaet to sidste takter der gentages og ligesom lidt tøvende ebber ud.